

TEISĖ TEIKTI PETICIJĄ

Įsigaliojus Mastrichto sutarčiai kiekvienas ES pilietis ir visi valstybėse narėse gyvenantys ar savo registruotą buveinę turintys fiziniai ar juridiniai asmenys turi teisę skundo ar prašymo forma Europos Parlamentui pateikti peticiją dėl klausimo, patenkančio į Europos Sąjungos veiklos sritį. Peticijas nagrinėja Parlamento Peticijų komitetas, kuris sprendžia, ar jos yra priimtinos, ir jas nagrinėja.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 20, 24 ir 227 straipsniai, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 44 straipsnis.

TIKSLAI

Teisė teikti peticijas įtvirtinta tam, kad ES piliečiai ir gyventojai galėtų paprastu būdu kreiptis į ES institucijas, pateikdami skundus ar prašymus imtis priemonių.

LAIMĖJIMAI

A. Tinkamumas ir reikalavimai (SESV 227 straipsnis)

Kiekvienas ES pilietis ir kiekvienas valstybėje narėje gyvenantis ar savo registruotą buveinę turintis fizinis arba juridinis asmuo turi teisę individualiai ar kartu su kitais asmenimis pateikti Europos Parlamentui peticiją.

Peticija yra priimtina, jei ji susijusi su ES veiklos sričių klausimu, turinčiu tiesioginį poveikį peticijos teikėjui. Pastaroji sąlyga aiškinama labai plačiai.

B. Procedūra

Peticijų nagrinėjimo procedūra apibrėžta Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių 226–230 straipsniuose ir VI priede (XX dalyje), kuriuose atsakomybė tai daryti priskiriama vienam iš Parlamento komitetų – Peticijų komitetui.

1. Priimtumas pagal formos reikalavimus

Peticijose turi būti nurodoma kiekvieno peticijos pateikėjo pavardė, pilietybė ir adresas. Jos turi būti parengtos viena iš oficialiųjų ES kalbų. Peticijos gali būti pateikiamos elektroniniu būdu, naudojantis Parlamento peticijų interneto portalu, arba rašytine forma paštu.

2. Priimtinumas pagal materialinę taikymo sritį

Minėtus formos reikalavimus atitinkančios peticijos siunčiamos Peticijų komitetui, kuris pirmiausia turi nustatyti, ar peticijos yra priimtinos. Komitetas nustato peticijų priimtinumą, patikrinęs, ar jų turinys susijęs su ES veiklos sritimis. Jeigu peticijos turinys nesusijęs su Europos Sąjungos veiklos sritimis, komitetas paskelbia peticiją nepriimtina. Jis informuoja apie tai peticijos pateikėją, nuroydamas priežastis. Peticijų pateikėjams dažniausiai siūloma kreiptis į kitas nacionalines, ES ar tarptautines institucijas. Daugiausia peticijų paskelbiama nepriimtinomis dėl to, kad peticijų pateikėjai supainioja Europos Sąjungos ir valstybių narių bei kitų tarptautinių organizacijų ir įstaigų (pavyzdžiui, JT ir Europos Tarybos) kompetencijos, atsakomybės sritis ir galimybes imtis veiksmų bei ginti teises, taip pat kai tai susiję su ES pagrindinių teisių chartijos taikymu.

3. Peticijų nagrinėjimas

Atsižvelgdamas į aplinkybes, Peticijų komitetas gali imtis vieno ar kelių toliau nurodytų veiksmų:

- paprašyti Europos Komisijos atlikti pirminį peticijos tyrimą ir pateikti informaciją apie atitiktą atitinkamiems ES teisės aktams;
- perduoti peticiją kitiems Parlamento komitetams, kad jie susipažintų arba imtųsi tolesnių veiksmų (pavyzdžiui, komitetai gali atsižvelgti į peticiją savo su teisėkūra susijusioje veikloje);
- jeigu peticija susijusi su konkrečiu atskiro dėmesio reikalaujančiu atveju, komitetas gali kreiptis į atitinkamas institucijas ar įstaigas arba spręsti klausimą per atitinkamos valstybės narės nuolatinę atstovybę;
- imtis kitokių veiksmų, kurie laikomi tinkamais norint išspręsti iškelto problemą arba pateikti tinkamą atsakymą į peticiją.

Be to, komitetas sprendžia, ar įtraukti peticiją į komiteto posėdžio darbotvarkę. Šiuo atveju į posėdį kviečiami peticijos pateikėjas, Komisijos ir valstybės narės atstovai. Šiame posėdyje peticijos pateikėjas pristato savo peticiją, Komisija žodžiu pateikia savo nuomonę ir pakomentuoja savo rašytinį atsakymą į peticijoje pateiktus klausimus. Jei pageidauja, posėdyje gali kalbėti suinteresuotų valstybių narių atstovai. Tada peticijų komiteto nariai gali pasikeisti nuomonėmis dėl diskusijose iškilusių klausimų ir pasiūlyti, kokių imtis tolesnių veiksmų.

Atskirais atvejais komitetas gali nuspręsti surengti posėdį ar darbo grupės seminarą, faktų nustatymo vizitą į susijusią šalį ar regioną ir patvirtinti komandiruotės ataskaitą, kurioje būtų pateiktos pastabos ir rekomendacijos, arba paruošti ir pateikti išsamią ataskaitą, dėl kurios Parlamentas balsuotų plenariniame posėdyje. Be to, komitetas gali nuspręsti pateikti Komisijai ir (arba) Tarybai klausimus, į kuriuos atsakoma žodžiu, ir surengti diskusijas plenariniame posėdyje.

Jeigu peticija yra susijusi su visuotinės svarbos klausimu, atskleidžiančiu netinkamą ES teisės perkėlimą ar taikymą, Komisija gali imtis veiksmų atitinkamos valstybės narės atžvilgiu, įskaitant pažeidimų tyrimo procedūrų taikymą.

4. Baigimas nagrinėti peticiją

Komitetas gali baigti peticijos nagrinėjimą bet kuriame procedūros etape, pavyzdžiui, komitetui priėmus sprendimą dėl peticijos priimtino, po komiteto posėdyje įvykusių diskusijų, kai nebegalima imtis jokių veiksmų, susijusių su peticijos nagrinėjimu, kai peticijos pateikėjas atsiima peticiją arba kai peticijos pateikėjas neatsako Peticijų komitetui iki nustatyto termino.

5. Skaidrumas

Parlamentui pateikiamos peticijos tampa viešais dokumentais. Peticijų komitetui priėmus sprendimą dėl peticijos priimtino peticijų santraukos ir kiti su jomis susiję dokumentai paskelbiami Parlamento peticijų interneto portale visomis oficialiosiomis ES kalbomis.

Peticijos pateikėjui pranešama raštu apie visus komiteto sprendimus, susijusius su jo peticija, ir šių sprendimų priežastis. Priėmus sprendimą peticijos pateikėjui, jei tikslinga, pateikiama reikiama informacija ir dokumentai.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Remiantis Sutartimis, Parlamentas yra peticijų adresatas ir todėl turi užtikrinti, kad Europos Sąjungoje būtų visapusiškai atsižvelgta į peticijose nurodytus rūpimus klausimus. Siekdamas kuo geriau tai užtikrinti, Parlamentas pavedė specialiam komitetui, [Peticijų komitetui](#), nagrinėti peticijas ir koordinuoti tolesnę institucijos veiklą. Kaip pabrėžta komiteto praeitų metų metinėse ataskaitose dėl komiteto svarstymų^[1], Parlamentas visada peticijas laikė pagrindiniu dalyvaujamosios demokratijos elementu. Be to, komitetas pabrėžė peticijų svarbą atskleidžiant valstybių narių netinkamo ES teisės perkėlimo ir įgyvendinimo atvejus. Po daugelio pateiktų peticijų imtasi teisėkūros ar politinių priemonių, pradėtos „EU pilot“ bylos, priimti prejudiciniai sprendimai arba pradėtos pažeidimų tyrimo procedūros. Peticijų komitetas ypač aktyviai veikia pagrindinių teisių (įskaitant vaikų teises diskriminaciją, mažumų teises, teisę kreiptis į teismą, teisę į laisvą judėjimą, balsavimo teisę, teises po „Brexit“), aplinkos ir gyvūnų gerovės, vidaus rinkos, socialinių teisių, migracijos, prekybos susitarimų ir visuomenės sveikatos srityse. Komitetas visų pirma atlieka ypatingą vaidmenį neįgaliųjų teisių apsaugos srityje pagal ES JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo sistemą ir organizuoja kasmetinį seminarą su negalia susijusiais klausimais. Apsilankymai informacijos rinkimo tikslu, vieši posėdžiai, tyrimų užsakymai, peticijų tinklo, užtikrinančio geresnį bendradarbiavimą tarp peticijas nagrinėjančių komitetų, sukūrimas 2016 m. ir bendradarbiavimas bei dialogo vykdymas su nacionaliniais parlamentais, valdžios institucijomis ir kitomis ES institucijomis, visų pirma su Komisija ir Europos ombudsmenu – tai priemonės, kuriomis užtikrinama, kad būtų išnagrinėjami ir išsprendžiami peticijose iškelti klausimai. Be to, 2014 m. Parlamentas sukūrė [peticijų interneto portalą](#), kuris sudarė sąlygas išplėsti ir pagerinti

[1]Peticijų komiteto metinės ataskaitos dėl svarstymų apima informaciją apie gautų peticijų skaičių, formata, statusą, išvadas, peticijos pateikėjo šalį, kalbą, tautybę ir peticijos objektą; interneto portalą; santykius su Komisija, Taryba ir ombudsmenu; apsilankymus informacijos rinkimo tikslu, viešus posėdžius, užsakytus tyrimus ir kitus svarbius dalykus.

peticijų viešumą bei skaidrumą ir piliečių bei ES gyvenančių ar savo registruotą buveinę turinčių fizinių arba juridinių asmenų sąveiką bei jų dalyvavimą^[2].

Ottavio Marzocchi
12/2020

[2]Daugiau informacijos apie Peticijų komitetą ir jo veiklą rasite čia: [2014–2019 m. Parlamento kadencijos Peticijų komiteto laimėjimai ir ateities uždaviniai](#).

